

P o s u d o k
**na rukopis monografie Dušana Bielezová a Soňa Koreňová: „Sebariadenie
a manažérska etika v školskom prostredí“.**

Na úvod môjho posudku uvediem, že na priebeh a výsledky edukácie nevyplýva len to, akými metódami a formami sa v škole pracuje. Každý kto sa edukáciou zaoberá, vie, že túto prácu ovplyvňuje celý rad činiteľov. Mnohé z nich môžeme označiť ako vonkajšie, napr. spoločnosť, rodina, docenovanie vzdelávania atď. Niektoré sa dajú charakterizovať ako vnútorné podmienky života škôl, napr. snaha o modernizáciu metód a foriem, ale aj samotného „vnútorného života“ školy. Aj jedna aj druhá oblasť majú mimoriadny vplyv na výsledky edukácie. V istom zmysle a bez bližšieho opisovania uvedieme, že ani jedna stránka nie je dominantná, sú vzájomne podmienené, ba dá sa uvažovať aj o tom, že sa vzájomne dopĺňajú, obohacujú a podporujú. Neosobujem si právo hodnotiť alebo posudzovať, ktorej stránke sa venujeme viac, prikláňam sa k názoru, že viac sa venujeme, napr. obsahu vzdelávania, inovatívnym metódam a formám v edukácii a pod. Niektoré aspekty života a práce školy, motivujúce činitele pre prácu učiteľa, emocionálne aspekty života učiteľov, kvalita riadenia školy a pod., nechcem povedať, že nám unikajú v analýzach edukácie, no neraz im nevenujeme takú pozornosť, akú by si zasluhovali. Uvedené vyplýva ani nie z našich ľudských nedostatkov, ale skôr z toho, že mnohé z načrtnutého považujeme v práci a v živote školy akoby za samozrejmé. Ved' napr. prečo by sme sa mali zaoberať tým, že sa dve pani učiteľky pohádali. Po nejakom čase sa udobria, všetko sa dá „pôvodného stavu“, zabudne sa na to. Čo tam po tom, že možno trpeli obidve kolegyně a možno aj žiaci.

Uvedenými myšlienkami sa dostávam k podstatným myšlienkam môjho posudku. Bez akéhokolvek nadsadenie konštatujem, že autorky Bielezová a Koreňová napísali skutočne vynikajúcu publikáciu, ktorou sa čitateľovi prihovárajú ako ozajstné znalkyne edukačných procesov a aj ako znalkyne školského života učiteľov, riadenia školy a pod. Už na tomto mieste zdôrazním, že publikácia je svojim štýlom spracovania mimoriadne čitateľná a pútavá.

V šiestich kapitolách opisujú vybrané aspekty života školy, resp. procesov vyskytujúcich sa v školách. 1. kapitola *Sebapoznanie a poznanie druhých* je vlastne akýmsi „nastavením zrkadla“ sebe samému, čo je aj základom vlastného konania a postoja k iným ľuďom. Vo viacerých podkapitolách sú spracované napr. aspekty sebakontroly, sebanaplnenia, podstata racionálneho a emocionálneho správania a konania, vplyv pozitívneho a negatívneho zrkadlenia na konanie a správanie sa človeka atď.

2. *Organizácia vlastnej práce* – 2. kapitola. Už zo samotného názvu kapitoly je zrejmé o čom pojednáva. Autorky tu apelujú na to, aby si človek vedel organizovať a rozložiť nielen úlohy, ale aj čas na iné činnosti. Nabádajú a vysvetľujú v čom spočíva význam dobre organizovanej práce. Vysvetľujú napr. vplyvy prokrastinácie na prácu a jej výsledky. Na druhej strane zasa akcentujú, že dobrá organizácia práce podporuje a rozvíja tvorivosť, nejde teda len o vonkajšie aspekty organizácie práce, ale aj o význam jej vplyvu. Dodávam, že autorky neostávajú len pri všeobecných odporúčaniach, ale v publikácii uvádzajú aj viaceré postupy a prístupy k dobrej organizácii práce.

3. *Profesionálna manažérska prezentácia* – 3. kapitola. Po prečítaní názvu kapitoly bude čitateľ očakávať poučky alebo nejaké postupy manažovania. Bude však milo prekvapený tým, ako autorky predstavujú manažovanie – nie v poučkách, nie v bodoch, nie v definíciách (čím sú neraz presýtené publikácie). Profesionálnu manažérsku prezentáciu predstavujú vo viacerých ukážkach a príkladoch komunikácie. Uvedené príklady sú zamerané napr. na komunikačný reťazec, funkciu rolí, komunikácia „4Ú“ – ústretovosť, útok, únik, úskok, diskusia – jej možnosti, prednosti, úskalnia, mediačné zručnosti riadiaceho pracovníka a pod.

4. *Rozvoj emocionálnej zrelosti a práca s mocou* – 4. kapitola. Uvedená kapitola je akoby pokračovaním predchádzajúcej. Z jej názvu je však zrejmé komu je adresovaná predovšetkým. Autorky v nej komunikáciu a aj viaceré súvisiace aspekty „zasadzujú“ do riadiacej činnosti. S emocionalitou súvisia mnohé aspekty, a preto sa autorky zaoberajú aj stresom a syndrómom vyhorenia. Otvorenosť, úcta, rešpekt. Moc a jej deštruktívne a konštruktívne prejavy. Konštruktívne uplatňovanie moci. – je len výber toho, čomu je venovaná táto kapitola.

Kapitola má nielen „odborno-naučný charakter“, ale vnímam ju aj ako metodický návod ako pracovať s ľuďmi, aby v školách nebolo zbytočné napätie, nepohoda a pod.

5. *Manažérska etika a Spoločenská etika* – sú 5. a 6. kapitoly posudzovaného rukopisu. Autorky tu vysvetľujú podstatu a význam vzájomného správania sa osôb, vzájomné etické vzťahy, spoločenskú úlohu a zodpovednosť manažmentu, ale aj prístupy k riešeniu etických dilem a konfliktov. Moje vyjadrenie možná nebude celkom presné, ale uvedené záverečné časti piatej kapitoly a celú šiestu kapitolu vnímam ako „manuál“ pre vzájomné dobré správanie sa ľudí v kolektíve a aj v prístupe zo strany vedúcich alebo riaditeľov škôl a pod.

Opísaný text je doplnený piatimi prílohami, ktoré dotvárajú jednotlivé aspekty publikácie. Pred celkovým záverom môjho posudku uvediem: spracovaný rukopis je spracovaný veľmi čitateľne, pútavo, obsahuje ukážky z reálnej pedagogickej praxe. Autorky vychádzajú z odbornej literatúry viažucej sa k opisovaným oblastiam. Každá kapitola a viaceré podkapitoly sú uvedené veľmi výstižným citátom viažucim sa ku kapitole – to má mimoriadny vypovedací, ale aj motivačný vplyv na čitateľa. Za každou kapitolou je niekoľko otázok, ktoré čitateľa primávajú nielen k uvedomovaniu si prečítaného, ale plnia aj významnú sebareflexívnu úlohu tým, že okrem teórie sa „obracajú aj na prax a skúsenosti čitateľa“.

Celkový záver: Moje stanovisko je zrejmé z vyššie uvedeného textu. Spracovaný rukopis považujem skutočne za mimoriadne prínosný. Jeho prínos vnímam v tom, že autorky spracovali tie oblasti, ktoré mimoriadne pôsobia na edukáciu – život v škole, vzájomné komunikácie učiteľov, vzťahy medzi vedením školy a učiteľmi a pod. – avšak v reálnom živote si ich akosi menej všímame a menej o nich hovoríme. Čitateľnosť textu, jeho odbornosť a aj podpora mimoriadne vhodnými citáciami umocňujú jeho kvalitu. V zmysle uvedeného **ODPORÚČANÍ** skoré knižné vydanie monografie. Vydaná publikácia bude mimoriadne prínosná pre štúdium učiteľov v praxi, pretože sa zameriava na významnú oblasť života školy. Veľa výborných podnetov ponúka aj študentom učiteľstva.

V Ružomberku 9. augusta 2021

prof. PhDr. Erich Petlák, CSc.